SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 24. junija 2008 *

V zadevi C-188/07,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Cour de cassation (Francija) z odločbo z dne 28. marca 2007, ki je prispela na Sodišče 3. aprila 2007, v postopku

Commune de Mesquer

proti

Total France SA,

Total International Ltd,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik drugega senata v vlogi predsednika, A. Rosas, K. Lenaerts in L. Bay Larsen, predsedniki senatov, R. Silva de Lapuerta,

* Jezik postopka: francoščina.

sodnica, K. Schiemann, P. Kūris, E. Levits, A. Ó Caoimh, sodniki, P. Lindh, sodnica, J.-C. Bonichot, T. von Danwitz, sodnika, in C. Toader (poročevalka), sodnica,

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodni tajnik: M.-A. Gaudissart, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. januarja 2008,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za commune de Mesquer C. Lepage in A. Moustardier, odvetnika,

– za Total France SA in Total International Ltd J.-P. Hordies, C. Smits, M. Memlouk, J. Boivin, E. Fontaine in F.-H. Briard, odvetniki,

– za francosko vlado G. de Bergues in A.-L. During, zastopnika,

– za belgijsko vlado L. Van den Broeck, zastopnica,

– za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z D. Del Gaizom, avvocato dello Stato,

– za vlado Združenega kraljestva C. Gibbs in I. Rao, zastopnici, skupaj z J. Mauricijem, barrister,

– za Komisijo Evropskih skupnosti M. Konstantinidis, J.-B. Laignelot in G. Valero Jordana, zastopniki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 13. marca 2008

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1 in 15 Direktive Sveta 75/442/EGS z dne 15. julija 1975 o odpadkih (UL L 194, str. 39), kot je bila spremenjena z Odločbo Komisije 96/350/ES z dne 24. maja 1996 (UL L 135, str. 32, v nadaljevanju: Direktiva 75/442), ter priloge I k tej direktivi.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med commune de Mesquer (v nadaljevanju: občina Mesquer) in Total France SA ter Total International Ltd (v nadaljevanju skupaj: družbi Total) zaradi povračila škode, ki je nastala zaradi razlitja odpadkov na ozemlju navedene občine po nesreči tankerja Erika.

Pravni okvir

Mednarodna ureditev

3 Mednarodna konvencija o civilni odgovornosti za škodo, ki jo povzroči onesnaženje z nafto, sprejeta v Bruslju 29. novembra 1969 in spremenjena s protokolom, podpisanim v Londonu 27. novembra 1992 (UL 2004, L 78, str. 32, v nadaljevanju: Konvencija o civilni odgovornosti), ureja odgovornost lastnikov ladij za škodo zaradi razlitja obstojnih ogljikovodikovih olj iz tankerjev. Uvaja načelo njihove objektivne odgovornosti, ki je omejena glede na tonažo ladje, in vzpostavlja sistem obveznega zavarovanja odgovornosti.

4 V skladu s členom II(a) Konvencije o civilni odgovornosti se ta uporablja za škodo zaradi onesnaževanja, do katerega pride na ozemlju države pogodbenice, vključno s teritorialnim morjem, in v izključni ekonomski coni te države, določeni v skladu z mednarodnim pravom ali, odvisno od primera, na sosednjem območju zunaj teritorialnega morja navedene države, ki ga je ta določila v skladu z mednarodnim pravom in se ne razteza dlje kakor 200 navtičnih milj od temeljnih črt, od katerih se meri širina teritorialnega morja.

5 Člen III(4) Konvencije o civilni odgovornosti določa, da „ni mogoče terjati nobene odškodnine za škodo zaradi onesnaževanja v skladu s to konvencijo ali sicer od […] katerega koli zakupnika (kakorkoli opisanega, vključno z zakupnikom ladijskega prostora), upravitelja ali operaterja ladje […], če škoda ne nastane zaradi njihovega osebnega dejanja ali opustitve dejanja, ki se zagreši z namenom povzročiti to škodo

ali zaradi nepremišljenosti in ob poznavanju dejstva, da bo zato po vsej verjetnosti nastala taka škoda.“

6 Mednarodna konvencija o ustanovitvi Mednarodnega sklada za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto, sprejeta v Bruslju 18. decembra 1971 in spremenjena s protokolom, podpisanim v Londonu 28. novembra 1992 (UL 2004, L 78, str. 40, v nadaljevanju: Konvencija FIPOL), dopolnjuje Konvencijo o civilni odgovornosti z ureditvijo povračil škode oškodovancem.

7 Iz Mednarodnega sklada za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto (v nadaljevanju: FIPOL), ki se financira s prispevki naftne industrije, se lahko za dogodek, ki se je zgodil pred letom 2003, dodeli do 135 milijonov SDR (posebne pravice črpanja). V skladu s členom 4 Konvencije FIPOL lahko oškodovanci pri sodišču tiste države članice te konvencije, v kateri je nastala škoda, vložijo odškodninske zahtevke, zlasti če Konvencija o civilni odgovornosti ne ureja odgovornosti za zadevno škodo ali če je lastnik ladje insolventen oziroma če je na podlagi navedene konvencije oproščen odgovornosti.

8 S Protokolom iz leta 2003 k Mednarodni konvenciji iz leta 1992 o ustanovitvi Mednarodnega sklada za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto (UL 2004, L 78, str. 24), je bil ustanovljen dodatni mednarodni sklad za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto, z imenom „Dodatni mednarodni sklad iz leta 2003 za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto“, iz katerega se lahko skupaj z izplačili iz sklada FIPOL dodeli do 750 milijonov obračunskih enot za katerikoli dogodek, ki se je zgodil po 1. novembru 2003.

Skupnostna ureditev

Direktiva 75/442

9 V skladu s tretjo uvodno izjavo Direktive 75/442 mora biti bistveni cilj vseh predpisov o odstranjevanju odpadkov varstvo zdravja ljudi in okolja pred škodljivimi vplivi, ki jih povzroča zbiranje, prevoz, obdelava, skladiščenje in odlaganje odpadkov.

10 Člen 1 Direktive 75/442 določa:

„V tej direktivi izraz:

(a) ‚odpadek' pomeni vsako snov ali predmet v skupinah, navedenih v Prilogi I, ki ga imetnik zavrže ali namerava ali mora zavreči.

Komisija […] pripravi seznam odpadkov, ki spadajo v skupine, naštete v Prilogi I. […];

(b) ‚povzročitelj' pomeni vsakogar, katerega dejavnosti povzročajo nastajanje odpadkov (‚izvirni povzročitelj') in/ali vsakogar, ki izvaja predobdelavo, mešanje ali druge postopke, katerih posledica je sprememba narave ali sestave odpadkov;

(c) ‚imetnik' pomeni povzročitelja odpadkov ali fizično ali pravno osebo, ki ima odpadke;

[…]

(e) ‚odstranjevanje' pomeni postopke, navedene v Prilogi II A;

(f) ‚predelava' pomeni postopke, navedene v Prilogi II B;

(g) ‚zbiranje' pomeni pobiranje, razvrščanje in/ali mešanje odpadkov za prevoz."

11 Člen 8 Direktive 75/442 določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da vsak imetnik odpadkov:

– preda svoje odpadke zasebnemu ali javnemu zbiralcu odpadkov ali podjetju, ki izvaja postopke, naštete v prilogah II A ali II B, ali

– sam predela ali odstrani odpadke v skladu z določbami te direktive.“

12 Člen 15 Direktive 75/442 določa:

„V skladu z načelom plačila povzročitelja obremenitve mora stroške odstranjevanja odpadkov nositi:

– imetnik, ki odpadke preda zbiralcu odpadkov ali podjetju iz člena 9,

in/ali

– prejšnji imetniki odpadkov ali proizvajalec izdelka, iz katerega so nastali odpadki.“

13 Skupine Q4, Q11, Q13 in Q16 iz priloge I k Direktivi 75/442 z naslovom „Skupine odpadkov“ so opredeljene tako:

„Q4 materiali, ki so bili razsuti, razliti, izgubljeni ali drugače poškodovani, vključno z materiali, opremo itd., ki so bili onesnaženi zaradi nezgode

[…]

Q11 ostanki pridobivanja in predelave surovin (npr. ostanki pri rudarjenju, izpiralne tekočine oljnih vrtin ipd.)

[…]

Q13 materiali, snovi ali izdelki, katerih uporaba je prepovedana z zakonom

[…]

Q16 materiali, snovi ali izdelki, ki jih prejšnje skupine ne vsebujejo.“

14 Namen priloge II A k Direktivi 75/442 z naslovom „Postopki odstranjevanja“ je povzeti postopke odstranjevanja odpadkov, kakršni se pojavljajo v praksi, medtem ko so v prilogi II B k navedeni direktivi z naslovom „Postopki predelave“ enako povzeti postopki predelave.

15 Direktiva 75/442 je bila zaradi jasnosti in usklajenosti kodificirana v Direktivi 2006/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o (UL L 114, str. 9), ki v členih 1 in 15 ter prilogah I, II A in II B povzema navedene določbe. Vendar pa je bila Direktiva 2006/12 sprejeta šele po nastanku dejstev v postopku v glavni stvari, zato je ni mogoče uporabiti v sporu v glavni stvari.

Direktiva 68/414/EGS

16 Direktiva 68/414/EGS Sveta z dne 20. decembra 1968 o obveznosti držav članic EGS glede vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov (UL L 308, str. 14), kot je bila spremenjena z Direktivo 98/93/ES Sveta z dne 14. decembra 1998 (UL L 358, str. 100), ki tako obveznost določa zlasti zaradi morebitnega pomanjkanja ali težav z oskrbo, v členu 2 določa, da sodijo kurilna olja v skupino naftnih derivatov.

Direktiva 2004/35/ES

17 V uvodni izjavi 10 Direktive 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L 143, str. 56) je navedeno:

„Izrecno se upošteva Pogodba Euratom in ustrezne mednarodne konvencije ter zakonodaja Skupnosti, ki obsežneje in strože urejajo katero od dejavnosti, ki spadajo v področje uporabe te direktive. […].“

18 Člen 4(2) Direktive 2004/35 določa:

„Ta direktiva se ne uporablja za okoljsko škodo ali neposredno nevarnost take škode, ki bi nastala zaradi izrednega dogodka, pri kakršnem sta odgovornost in odškodnina

urejeni s katero od mednarodnih konvencij iz Priloge IV, ki velja v državi članici, vključno z morebitnimi njihovimi prihodnjimi spremembami.“

19 V prilogi IV k Direktivi 2004/35 je navedeno:

„Mednarodne konvencije, navedene v členu 4(2)

(a) Mednarodna konvencija z dne 27. novembra 1992 o civilni odgovornosti za škodo, povzročeno z onesnaženjem z nafto;

(b) Mednarodna konvencija z dne 27. novembra 1992 o ustanovitvi Mednarodnega sklada za povrnitev škode, povzročene z onesnaženjem z nafto;

[…]“

Odločba 2004/246/ES

20 Svet je 2. marca 2004 sprejel Odločbo 2004/246/ES o pooblastilu državam članicam, da v interesu Evropske skupnosti podpišejo, ratificirajo ali pristopijo k Protokolu za leto 2003 k Mednarodni konvenciji iz leta 1992 o ustanovitvi Mednarodnega sklada za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto, in o pooblastilu Avstriji in

Luksemburgu, da v interesu Evropske skupnosti pristopita k osnovnim instrumentom (UL L 78, str. 22).

21 V uvodni izjavi 4 Odločbe 2004/246 je navedeno:

„Skladno s Protokolom o dopolnilnem skladu so lahko njegove pogodbenice samo suverene države; tako ni mogoče, da bi Protokol ratificirala ali k njemu pristopila Skupnost; prav tako ne gre pričakovati, da bo to mogoče v bližnji prihodnosti."

22 Člena 1(1) in 4 Odločbe 2004/246 določata:

„*Člen 1*

1. Države članice so s tem pooblaščene, da v interesu Evropske skupnosti podpišejo, ratificirajo ali pristopijo k Protokolu za leto 2003 k Mednarodni konvenciji iz leta 1992 o ustanovitvi Mednarodnega sklada za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto, (Protokol o dopolnilnem skladu) pod pogoji, določenimi v naslednjih členih.

[…]

Člen 4

Države članice si v najkrajšem možnem času po svojih najboljših močeh prizadevajo zagotoviti spremembo Protokola o dopolnilnem skladu in osnovnih instrumentov, da bi omogočile, da Skupnost postane njihova pogodbenica.“

Nacionalna ureditev

23 Člen 2 zakona št. 75-633 z dne 15. julija 1975 o odstranjevanju odpadkov in predelavi materialov (JORF z dne 16. julija 1975, str. 7279), zdaj člen L 541-2 zakonika o okolju, določa:

„Kdor proizvaja ali ima odpadke v takšnih okoliščinah, da to škodljivo vpliva na tla, rastline ali živali, prispeva k razvrednotenju območij in pokrajin, onesnažuje zrak ali vode, povzroča hrup ali vonjave ter na splošno škodi človekovemu zdravju in okolju, mora sam ali ob ustrezni pomoči zagotoviti, da se ti odpadki odstranijo v skladu z določbami tega poglavja ter v takšnih okoliščinah, da se preprečijo navedeni vplivi.

Odstranjevanje odpadkov vključuje postopke zbiranja, prevoza, skladiščenja, razvrščanja in obdelave obnovljivih sestavin in materialov ali energije, ter odlaganje ali uničenje vseh drugih proizvodov v naravi, in sicer v takšnih okoliščinah, da se preprečijo škodljivi vplivi iz prejšnjega odstavka.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

24 Tanker Erika, ki je plul pod malteško zastavo in ga je zakupila družba Total International Ltd, se je 12. decembra 1999 prevrnil približno 35 morskih milj jugozahodno od rta Penmarc'h (Finistère, Francija), pri čemer se je v morje razlil del tovora in goriva in povzročil onesnaženje francoske atlantske obale.

25 Iz predložitvene odločbe in stališč, predloženih Sodišču, izhaja, da je italijanska družba ENEL z družbo Total International Ltd sklenila pogodbo o dobavi težkega kurilnega olja, ki ga je nameravala uporabiti kot gorivo za proizvodnjo elektrike. Za izvršitev pogodbe je družba Total raffinage distribution, sedaj družba Total France SA, to težko kurilno olje prodala družbi Total International Ltd, ki je za njegov prevoz od pristanišča Dunkerque (Francija) do pristanišča Milazzo (Italija) zakupila tanker Erika.

26 Občina Mesquer je proti družbama Total pri Tribunal de commerce de Saint-Nazaire 9. junija 2000 vložila tožbo, v kateri je predlagala, naj sodišče ugotovi, da sta na podlagi zakona št. 75-633 odgovorni za posledice škode, ki jo je povzročilo razlitje odpadkov na njenem območju, in naj jima solidarno naloži plačilo zneska, ki ga je občina plačala za čiščenje in odstranjevanje odpadkov, in sicer 69.232,42 EUR.

27 Tožba občine Mesquer je bila zavrnjena, zato je vložila pritožbo pri Cour d'appel de Rennes, ki je s sodbo z dne 13. februarja 2002 potrdilo prvostopenjsko sodbo in pri tem presodilo, da težko kurilno olje v tem primeru ni bilo odpadek, temveč gorljiva snov kot energetski vir, proizveden za določeno uporabo. Cour d'appel de Rennes je sicer priznalo, da je težko kurilno olje, ki se je razlilo in spremenilo zaradi pomešanja z vodo in peskom, povzročilo odpadke, vendar je kljub temu presodilo, da ni nobene določbe, na podlagi katere bi bilo mogoče ugotoviti odgovornost družb Total, saj ju ni mogoče obravnavati kot povzročiteljici ali imetnici navedenih odpadkov. Občina Mesquer je zato vložila predlog za revizijo.

28 Glede na to, da gre v sporu za zelo težavno razlago Direktive 75/442, je Cour de cassation prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je mogoče opredeliti težko kurilno olje, ki je produkt postopka rafiniranja nafte v skladu s specifikacijami potrošnika in ki ga proizvajalec namerava prodajati kot gorivo ter je navedeno v Direktivi […] 68/414 […], kot odpadek v smislu člena 1 Direktive 75/442 […], kodificiran[e] z Direktivo 2006/12 […]?

2. Ali je težko kurilno olje kot ladijski tovor, ki se zaradi nesreče razlije, samo po sebi ali zaradi pomešanja z vodo in usedlinami odpadek v smislu [skupine] Q4 iz priloge I k Direktivi 2006/12 […]?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, na drugo vprašanje pa pritrdilen: ali je treba proizvajalca težkega kurilnega olja (Total raffinage [distribution]) in/ali prodajalca ter [zakupnika ladje] (Total international Ltd) v smislu člena 1(b) in (c) Direktive 2006/12 […] za namene uporabe člena 15 te direktive obravnavati kot povzročitelja in/ali imetnika odpadka, čeprav je proizvod, ko je prišlo do nesreče, zaradi katere je ta postal odpadek, prevažala tretja oseba?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

29 Družbi Total menita, da je treba ta predlog za sprejetje predhodne odločbe razglasiti za nedopustnega, saj je občina Mesquer že prejela povračilo škode iz sklada FIPOL in naj zato ne bi imela pravnega interesa. Glede na to naj bi bil predlog za sprejetje predhodne odločbe zgolj hipotetičen.

30 V skladu z usklajeno sodno prakso velja za vprašanja v zvezi z razlago prava Skupnosti, ki jih nacionalna sodišča zastavijo v pravnem in dejanskem okviru, ki so ga pristojna opredeliti sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preizkuša, domneva upoštevnosti. Zavrnitev predloga nacionalnega sodišča je mogoča samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Skupnosti nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo uporabne odgovore (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2007 v združenih zadevah Van der Weerd in drugi, od C-222/05 do C-225/05, ZOdl., str. I-4233, točka 22 in navedena sodna praksa).

31 Prav tako je treba poudariti, da so v skladu z ustaljeno sodno prakso nacionalna sodišča, ki odločajo v sporu, pristojna za presojo tega, ali je za izdajo njihove sodbe treba pridobiti predhodno odločbo in ali so vprašanja, ki jih predložijo Sodišču, primerna (sodba z dne 15. junija 2006 v združenih zadevah Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 in C-41/05, ZOdl., str. I-5293, točka 24 in navedena sodna praksa).

32 V zvezi s tem iz spisa izhaja, da je občina Mesquer na podlagi odškodninskega zahtevka, ki ga je vložila med drugim zoper lastnika ladje Erika in sklad FIPOL, dejansko prejela izplačila iz sklada FIPOL. Ta izplačila so bila pogojena s sporazumom, s katerim se je navedena občina izrecno odrekla vsem postopkom in tožbam, za primer kršitve tega določila pa je bila določena obveznost vračila prejetih zneskov.

33 Sklepati je mogoče, da je predložitveno sodišče te podatke imelo na voljo, vendar ni menilo, da med strankama ni več spora o glavni stvari ali da občina Mesquer nima več pravnega interesa, prav tako pa se ni odreklo možnosti, da Sodišču zastavi vprašanja za predhodno odločanje.

34 Glede na to je treba podati odgovore na vprašanja, ki jih je zastavilo Cour de cassation.

Prvo vprašanje

35 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem izvedeti, ali je mogoče težko kurilno olje, ki se prodaja kot gorivo, obravnavati kot odpadek v smislu člena 1(a) Direktive 75/442.

36 Družbi Total, države članice, ki so predložile stališča, ter Komisija menijo, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno. Le občina Mesquer meni, da je treba tako težko kurilno olje obravnavati kot odpadek in da poleg tega zadevna snov sodi v skupino nevarnih in nezakonitih proizvodov.

37 Uvodoma je treba opozoriti, da je treba na podlagi člena 1(a) Direktive 75/442 kot odpadek obravnavati vsako snov ali predmet v skupinah, navedenih v prilogi I k tej direktivi, ki ga imetnik zavrže ali namerava ali mora zavreči.

38 Tako je v zvezi z navedeno direktivo področje uporabe pojma odpadek odvisno od pomena pojma „zavreči“ (sodba z dne 18. decembra 1997 v zadevi Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Recueil, str. I-7411, točka 26), zato je treba v skladu s sodno prakso Sodišča ta pojem razlagati ob upoštevanju cilja te direktive (sodba z dne 15. junija 2000 v združenih zadevah ARCO Chemie Nederland in drugi, C-418/97 in C-419/97, Recueil, str. I-4475, točka 37), ki je v skladu s tretjo uvodno izjavo navedene direktive varstvo zdravja ljudi in okolja pred škodljivimi vplivi, ki jih povzroča zbiranje, prevoz, obdelava, skladiščenje in odlaganje odpadkov, pri čemer je treba upoštevati člen 174(2) ES, ki določa, da je cilj okoljske politike Skupnosti doseči visoko raven varstva in da ta politika temelji zlasti na previdnostnem načelu in na načelih, da je treba delovati preventivno (glej sodbo z dne 11. novembra 2004 v zadevi Niselli, C-457/02, Recueil, str. I-10853, točka 33).

39 Sodišče je presodilo tudi, da pojma odpadkov glede na cilj, ki ga zasleduje Direktiva 75/442, ni mogoče razlagati ozko (glej zgoraj navedeno sodbo ARCO Chemie Nederland in drugi, točka 40).

40 Ta pojem lahko zajema vse predmete in snovi, ki jih imetnik zavrže, tudi če imajo gospodarsko vrednost in se iz gospodarskih razlogov zbirajo za reciklažo, obnavljanje ali ponovno uporabo (glej zlasti sodbo z dne 18. aprila 2002 v zadevi Palin Granit in Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Recueil, str. I-3533, v nadaljevanju: sodba Palin Granit, točka 29 in navedena sodna praksa).

41 V zvezi s tem lahko določene okoliščine nakazujejo na obstoj ravnanja ali namena ali obveznosti zavreči snov ali predmet v smislu člena 1(a) Direktive 75/442. To velja zlasti, kadar je uporabljena snov ostanek pri proizvodnji, torej proizvod, ki primarno ni bil ustvarjen za uporabo (zgoraj navedena sodba ARCO Chemie Nederland in

drugi, točki 83 in 84). Sodišče je tako podrobneje določilo, da so ostanki, nastali pri pridobivanju iz granitnega kamnoloma, ki niso glavna proizvodnja upravljavca, načeloma odpadki (sodba Palin Granit, točki 32 in 33).

42 Vendar pa je dobrina, material ali surovina, ki pride iz postopka proizvodnje ali pridobivanja, katerega bistveni namen ni njena oziroma njegova proizvodnja, lahko ne ostanek, ampak stranski proizvod, ki ga podjetje ne želi zavreči, ampak ga namerava gospodarsko izkoriščati ali tržiti pod ugodnimi gospodarskimi pogoji, v naknadnem procesu, brez predhodnega procesa preoblikovanja (glej sodbo Palin Granit, točka 34, in sklep z dne 15. januarja 2004 v zadevi Saetti in Frediani, C-235/02, Recueil, str. I-1005, točka 35).

43 Ni namreč nobene utemeljitve, zakaj naj bi se določbe Direktive 75/442 uporabljale za dobrine, materiale ali surovine, ki imajo – neodvisno od kakršnegakoli preoblikovanja – gospodarsko vrednost proizvodov in za katere se uporablja zakonodaja, ki velja v zvezi s temi proizvodi (glej sodbo Palin Granit, točka 35, in zgoraj navedeni sklep Saetti in Frediani, točka 35).

44 Vendar pa se je mogoče glede na obveznost široke razlage pojma odpadkov z namenom omejiti neprijetnosti ali škodljive vplive, neločljivo povezane z njimi, na to utemeljitev v zvezi s stranskimi proizvodi sklicevati le takrat, ko ponovna uporaba dobrine, materiala ali surovine ni le verjetna, temveč gotova in jo je mogoče uresničiti brez predhodnega preoblikovanja in v neprekinjenem postopku proizvodnje (sodba Palin Granit, točka 36, in zgoraj navedeni sklep Saetti in Frediani, točka 36).

45 Poleg merila, ki izhaja iz tega, ali gre za ostanek proizvodnje določene snovi ali ne, je stopnja verjetnosti ponovne uporabe te snovi brez predhodnega procesa preoblikovanja torej drugo upoštevno merilo, na podlagi katerega se ugotavlja, ali gre za odpadek v smislu Direktive 75/442 ali ne. Če obstaja poleg preproste možnosti ponovno uporabiti snov za imetnika še gospodarska korist, da to stori, je verjetnost take ponovne uporabe velika. V tem primeru zadevne snovi ni več mogoče

obravnavati kot snov, ki jo želi imetnik „zavreči“, temveč kot pristen proizvod (glej sodbo Palin Granit, točka 37).

46 V postopku v glavni stvari je mogoče ugotoviti, da je zadevna snov produkt postopka rafiniranja surove nafte.

47 Vendar je mogoče ta ostanek gospodarsko izkoriščati pod ugodnimi gospodarskimi pogoji, kar potrjuje dejstvo, da je bil predmet gospodarskega posla in da ustreza specifikacijam kupca, kot to poudarja predložitveno sodišče.

48 Na prvo vprašanje je treba zato odgovoriti, da taka snov, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, in sicer težko kurilno olje, ki se prodaja kot gorivo, ni odpadek v smislu Direktive 75/442, če se jo izkorišča ali trži pod ugodnimi gospodarskimi pogoji in če se jo lahko dejansko uporabi kot gorivo brez predhodnega procesa preoblikovanja.

Drugo vprašanje

49 Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem dejansko izvedeti, ali je treba težko kurilno olje, ki se zaradi nesreče razlije v morje, v teh okoliščinah obravnavati kot odpadek v smislu skupine Q4 iz priloge I k Direktivi 75/442.

Stališča, predložena Sodišču

50 Občina Mesquer, ki se ji v bistvu pridružujejo francoska in italijanska vlada ter Komisija, meni, da je treba take ogljikovodike, če se izlijejo v morje, in še toliko bolj, če se pomešajo z vodo in usedlinami, obravnavati kot odpadke v smislu Direktive 75/442.

51 Družbi Total menita, da je mešanica ogljikovodikov, vode in obrežnih usedlin odpadek le, če obstaja obveznost odstranitve ali predelave po nesreči razlitih ogljikovodikov in če so slednji neločljivo povezani z vodo in usedlinami.

52 Belgijska vlada meni, da bi bilo treba proizvode, ki se tako razlijejo v morje, obravnavati ne kot odpadke v smislu Direktive 75/442, temveč kot težke ogljikovodike v smislu konvencij o civilni odgovornosti in FIPOL. Vlada Združenega kraljestva, ki sicer priznava, da je take ogljikovodike mogoče obravnavati kot odpadke v smislu te direktive, meni, da bi bilo treba za naključna razlitja ogljikovodikov v morje uporabljati le konvenciji o civilni odgovornosti in FIPOL, medtem ko naj se Direktiva 75/442 v takih primerih ne bi uporabljala.

Odgovor Sodišča

53 Uvodoma je treba opozoriti, da je v prilogi I k Direktivi 75/442 naveden seznam snovi in predmetov, ki jih je mogoče opredeliti kot odpadke. Vendar je to le vodilo, tako da izhaja opredelitev odpadkov predvsem iz imetnikovega ravnanja in pomena pojma „zavreči“ (glej sodbo z dne 7. septembra 2004 v zadevi Van de Walle in drugi, C-1/03, ZOdl., str. I-7613, točka 42).

54 Okoliščina, da priloga I k Direktivi 75/442 z naslovom „Skupine odpadkov“ v točki Q4 navaja „material[e], ki so bili razsuti, razliti, izgubljeni ali drugače poškodovani, vključno z materiali, opremo itd., ki so bili onesnaženi zaradi nezgode“, torej kaže le na to, da take snovi spadajo na področje uporabe pojma odpadki. Vendar pa sama po sebi ne omogoča, da bi ogljikovodike, nenamerno razlite v morje, opredelili kot odpadke in kot izvor onesnaženosti teritorialnih voda in posledično obrežja države članice (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Van de Walle in drugi, točka 43).

55 V teh okoliščinah je treba presoditi, ali je to nenamerno razlitje ogljikovodikov dejanje, s katerim jih njihov imetnik zavrže v smislu člena 1(a) Direktive 75/442 (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Van de Walle in drugi, točka 44).

56 V zvezi s tem je treba, kadar sta zadevna snov ali predmet ostanek proizvodnje, in sicer proizvod, ki kot tak ni bil namenjen za poznejšo uporabo in ki ga imetnik ne more ponovno uporabiti, ne da bi ga bil predhodno preoblikoval v gospodarsko ugodnih pogojih, to snov ali predmet opredeliti kot breme, ki ga imetnik „zavrže“ (glej zgoraj navedeni sodbi Palin Granit, točke od 32 do 37, in Van de Walle in drugi, točka 46).

57 V zvezi z nenamerno razlitimi ogljikovodiki, posledica katerih je onesnaženost zemlje in podtalnih voda, je imelo Sodišče možnost ugotoviti, da niso proizvod, ki se lahko ponovno uporabi brez predhodnega procesa preoblikovanja (glej zgoraj navedeno sodbo Van de Walle in drugi, točka 47).

58 Vendar pa velja taka ugotovitev tudi za ogljikovodike, ki se nenamerno razlijejo v morje in onesnažijo teritorialne vode in obale države članice.

59 Ugotovljeno je namreč, da je izkoriščanje ali trženje takih ogljikovodikov, ki se razlijejo ali emulgirajo v vodi oziroma ki se kopičijo v usedlinah, zelo negotovo in celo hipotetično. Prav tako je ugotovljeno, da naj bi tako izkoriščanje ali trženje tudi ob domnevi, da je tehnično izvedljivo, vsekakor zahtevalo predhodno preoblikovanje, ki naj bi, daleč od tega, da bi bilo za imetnika te snovi gospodarsko ugodno, dejansko pomenilo precejšnjo finančno obremenitev. Iz tega izhaja, da je treba take ogljikovodike, ki se nenamerno razlijejo v morje, opredeliti kot snovi, ki jih imetnik ni nameraval pridobiti in ki jih, četudi nehote, „zavrže“ med prevozom, tako da jih je treba obravnavati kot odpadke v smislu Direktive 75/442 (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Van de Walle in drugi, točki 47 in 50).

60 Poleg tega ni dvoma, da je navedeno direktivo mogoče uporabiti, kljub temu da je do nenamernega razlitja ogljikovodikov prišlo v izključni ekonomski coni države članice in ne na njenem ozemlju.

61 Ne da bi se bilo treba namreč izreči o uporabnosti te direktive glede kraja pomorske nesreče, zadošča poudariti, da so se ti nenamerno razliti ogljikovodiki pomikali vzdolž obale, dokler je niso dosegli in se tako razlili po ozemlju te države članice.

62 Iz tega izhaja, da se v primeru nesreče tankerja, za kakršno je šlo v postopku v glavni stvari, Direktiva 75/442 uporablja *ratione loci*.

63 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da so ogljikovodiki, ki se zaradi nesreče razlijejo v morje, pomešajo z vodo in usedlinami ter se pomikajo vzdolž obale države članice, dokler je ne dosežejo, odpadki v smislu člena 1(a) Direktive 75/442, če jih ni mogoče izkoriščati ali tržiti brez predhodnega preoblikovanja.

Tretje vprašanje

64 Predložitveno sodišče želi s tretjim vprašanjem izvedeti, ali je treba v primeru nesreče tankerja od proizvajalca težkega kurilnega olja, ki se je razlilo v morje, in/ali prodajalca tega kurilnega olja ter zakupnika ladje, ki je prevažala to snov, zahtevati plačilo stroškov, povezanih z odstranjevanjem tako nastalih odpadkov, čeprav je snov, ki se je razlila v morje, prevažala tretja oseba, v tem primeru pomorski prevoznik.

Stališča, predložena Sodišču

65 Občina Mesquer meni, da je treba v postopku v glavni stvari za namen uporabe člena 15 Direktive 75/442 proizvajalca težkega kurilnega olja in prodajalca ter zakupnika ladje obravnavati kot povzročitelje in imetnike odpadkov, povzročenih zaradi razlitja navedene snovi v morje, v smislu člena 1(b) in (c) te direktive.

66 Družbi Total zatrjujeta, da se v takih okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, člen 15 Direktive 75/442 ne nanaša na proizvajalca težkega kurilnega olja niti na prodajalca tega kurilnega olja in zakupnika ladje, ki je snov prevažala, če je ob nesreči, zaradi katere se je navedena snov spremenila v odpadek, to snov prevažala tretja oseba. Poleg tega naj se ta določba ne bi nanašala na proizvajalca težkega kurilnega olja zgolj zato, ker je proizvedel proizvod, iz katerega so nastali odpadki.

67 Francoska vlada, ki se ji deloma pridružujeta italijanska vlada in Komisija, meni, da je proizvajalca težkega kurilnega olja in/ali prodajalca tega kurilnega olja ter zakupnika ladje, ki je prevažala to snov, mogoče obravnavati kot povzročitelja in/ali imetnika

odpadkov, ki so nastali zaradi razlitja navedene snovi v morje, le če je mogoče nesrečo ladje, zaradi katere se je tovor težkega kurilnega olja spremenil v odpadke, pripisati različnim ravnanjem, ki so lahko podlaga za ugotavljanje njihove odgovornosti. Vendar pa Komisija dodaja, da proizvajalca proizvoda, kot je težko kurilno olje, zgolj zaradi opravljanja te dejavnosti ni mogoče obravnavati kot „povzročitelja“ in/ali „imetnika“ odpadkov, ki so nastali iz tega proizvoda zaradi nesreče pri njegovem prevozu, v smislu člena 1(b) in (c) Direktive 75/442. Kljub temu pa naj bi bil na podlagi člena 15, točka (b), te direktive kot „proizvajalec izdelka, iz katerega so nastali odpadki“, dolžan plačati stroške odstranjevanja odpadkov.

68 Belgijska vlada izključuje uporabo Direktive 75/442, ker je treba uporabiti Konvencijo o civilni odgovornosti. Vlada Združenega kraljestva prav tako meni, da Sodišče ni pristojno za odgovor na to vprašanje, saj se postopek v glavni stvari nanaša na vprašanje odgovornosti za razlitje težkega kurilnega olja v morje.

Odgovor Sodišča

69 V takem primeru, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ob upoštevanju cilja Direktive 75/442, na katerega je opozorjeno v njeni tretji uvodni izjavi, člen 15, druga alinea, te direktive določa, da morajo v skladu z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ stroške odstranjevanja odpadkov nositi prejšnji imetniki odpadkov ali proizvajalec izdelka, iz katerega so nastali odpadki.

70 Na podlagi člena 8 Direktive 75/442 mora „imetnik odpadkov“ te predati zasebnemu ali javnemu zbiralcu odpadkov ali podjetju, ki izvaja postopke, naštete v prilogah II A ali II B k tej direktivi, ali pa sam predelati ali odstraniti odpadke v skladu z določbami te direktive (sodba z dne 26. aprila 2005 v zadevi Komisija proti Irski, C-494/01, ZOdl., str. I-3331, točka 179).

71 Iz zgornjih določb izhaja, da Direktiva 75/442 dejansko izvedbo postopkov predelave ali odstranjevanja, za katere je odgovoren vsak „imetnik odpadkov“, ne glede na to, ali je njihov povzročitelj ali posestnik, ločuje od finančnega prevzema stroškov navedenih postopkov, ki jih v skladu z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ nosijo osebe, odgovorne za nastanek odpadkov, ne glede na to, ali so imetniki ali prejšnji imetniki odpadkov ali celo proizvajalci izdelka, iz katerega so odpadki nastali (zgoraj navedena sodba Van de Walle in drugi, točka 58).

72 V zvezi s tem bi bila uporaba načela „plača povzročitelj obremenitve“ v smislu člena 174(2), prvi pododstavek, drugi stavek, ES in člena 15 Direktive 75/442 ovirana, če bi se lahko osebe, ki prispevajo k nastanku odpadkov, izognile finančnim obveznostim, določenim v tej direktivi, kljub temu, da je jasno ugotovljen izvor ogljikovodikov, ki so se, čeprav nenamerno, razlili v morje in zaradi katerih je prišlo do onesnaženja obalnega ozemlja države članice.

– Pojma „imetnik“ in „prejšnji imetniki“

73 Sodišče je v zvezi z ogljikovodiki, ki so se nenamerno razlili zaradi uhajanja iz naprav za skladiščenje v lasti bencinske črpalke, ki jih je ta bencinska črpalka kupila za obratovanje, presodilo, da so bili dejansko v posesti upravljavca bencinske črpalke. Sodišče je zato presodilo, da je v teh okoliščinah tistega, ki je ogljikovodike skladiščil za potrebe svoje dejavnosti, mogoče obravnavati kot „povzročitelja“ v smislu člena 1(b) Direktive 75/442. Ker je namreč hkrati posestnik odpadkov in njihov povzročitelj, je treba upravljavca take bencinske črpalke šteti za imetnika odpadkov v smislu člena 1(c) te direktive (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Van de Walle in drugi, točka 59).

74 Enako je treba v primeru ogljikovodikov, ki so se nenamerno razlili v morje, poudariti, da ima lastnik ladje, ki prevaža navedene ogljikovodike, te dejansko v posesti neposredno pred tem, ko postanejo odpadki. Glede na to je torej lastnika navedene ladje mogoče obravnavati kot povzročitelja teh odpadkov v smislu člena 1(b) Direktive 75/442 in zato kot „imetnika“ v smislu člena 1(c) te direktive.

75 Vendar pa navedena direktiva ne izključuje, da v določenih primerih stroške odstranjevanja odpadkov nosi eden ali več prejšnjih imetnikov (zgoraj navedena sodba Van de Walle in drugi, točka 57).

– Določitev oseb, ki morajo nositi stroške odstranjevanja odpadkov

76 V postopku v glavni stvari se je zastavilo vprašanje, ali je mogoče tudi tistega, ki je blago prodal končnemu naslovniku in zato zakupil ladjo, ki je potonila v morju, obravnavati kot „imetnika“ – zaradi tega dogodka „prejšnjega“ – tako razlitih odpadkov. Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali je mogoče tudi od proizvajalca proizvoda, iz katerega so nastali ti odpadki, zahtevati, da nosi stroške odstranjevanja tako nastalih odpadkov.

77 V zvezi s tem člen 15 Direktive 75/442 določa, da je mogoče od nekaterih skupin oseb, v tem primeru od „prejšnjih imetnikov“ ali „proizvajalca izdelka, iz katerega so nastali odpadki“, v skladu z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ zahtevati, da nosijo stroške odstranjevanja teh odpadkov. Tako imajo to finančno obveznost zaradi prispevka k nastanku navedenih odpadkov in, odvisno od primera, tveganja za onesnaženje, ki izhaja iz tega.

78 Zato lahko nacionalno sodišče v zvezi z ogljikovodiki, ki so se zaradi nesreče tankerja razlili v morje, prodajalca teh ogljikovodikov in zakupnika ladje, ki jih prevaža, obravnava kot „povzročitelja odpadkov“, če to sodišče dejavniki, o katerih mora presoditi samo, privedejo do sklepa, da je ta prodajalec-zakupnik prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, ki ga je povzročila nesreča, zlasti če ni sprejel ukrepov za preprečitev takega dogodka, na primer ukrepov v zvezi z izbiro ladje. Glede na to je tega prodajalca-zakupnika mogoče obravnavati kot prejšnjega imetnika odpadkov za namen uporabe člena 15, točka (b), prvi del, Direktive 75/442.

79 Kot je bilo opozorjeno v točki 69 te sodbe, v takem primeru, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, člen 15, točka (b), Direktive 75/442 z uporabo veznika „ali“ določa, da morajo stroške odstranjevanja odpadkov nositi „prejšnji imetniki“ ali pa „proizvajalec izdelka, iz katerega so nastali [zadevni] odpadki“.

80 V zvezi s tem lahko v skladu s členom 249 ES države članice, na katere je naslovljena Direktiva 75/442, sicer same izberejo obliko in metode, vendar so zavezane glede cilja, ki ga je treba doseči glede prevzema finančnega bremena za stroške v zvezi z odstranjevanjem odpadkov. Zato se morajo prepričati, ali njihovo nacionalno pravo omogoča, da plačilo navedenih stroškov naložijo prejšnjim imetnikom ali proizvajalcu izdelka, iz katerega so nastali odpadki.

81 Kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 135 sklepnih predlogov, člen 15 Direktive 75/442 ne nasprotuje temu, da države članice na podlagi mednarodnih predpisov na tem področju, kot sta konvenciji o civilni odgovornosti in FIPOL, odgovornost lastnika ladje in zakupnika ladje za škodo, povzročeno zaradi razlitja ogljikovodikov v morje, omejijo glede na tonažo ladje in/ali na posebne okoliščine, povezane z njunim malomarnim ravnanjem. Ta določba niti ne nasprotuje temu, da stroške, povezane z odstranjevanjem odpadkov, nastalih zaradi nenamernega razlitja ogljikovodikov v morje, namesto „imetnikov“ v smislu člena 1(c) Direktive 75/442 na podlagi navedenih mednarodnih predpisov prevzame odškodninski sklad, kot je FIPOL, iz katerega se lahko za vsako nesrečo dodelijo omejena sredstva.

82 Če pa se izkaže, da navedeni sklad ne prevzame stroškov za odstranjevanje odpadkov, nastalih zaradi nenamernega razlitja ogljikovodikov v morje, oziroma jih ne more prevzeti zaradi izčrpanja razpoložljivih sredstev za to nesrečo, in če na podlagi nacionalnega prava, vključno s pravom, ki izhaja iz mednarodnih konvencij, teh stroškov zaradi določenih omejitev in/ali oprostitev odgovornosti ni mogoče naložiti lastniku ladje in/ali zakupniku ladje, čeprav ju je treba obravnavati kot „imetnika“ v smislu člena 1(c) Direktive 75/442, mora to nacionalno pravo za zagotovitev skladnega prenosa člena 15 te direktive omogočati, da se navedeni stroški naložijo proizvajalcu izdelka, iz katerega so nastali razliti odpadki. Vendar pa se lahko v skladu z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ takemu proizvajalcu ti stroški naložijo le, če je s svojim ravnanjem prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, povzročenega zaradi nesreče ladje.

83 V zvezi s tem je obveznost države članice, da sprejme vse potrebne ukrepe za dosego cilja, ki ga določa direktiva, zavezujoča obveznost, ki jo nalagata člen 249, tretji odstavek, ES in sama direktiva. Ta obveznost, da se sprejmejo vsi splošni in posebni ukrepi, velja za vse organe držav članic, vključno s sodnimi organi, v mejah njihovih pristojnosti (glej sodbo z dne 13. novembra 1990 v zadevi Marleasing, C-106/89, Recueil, str. I-4135, točka 8, in zgoraj navedeno sodbo Inter-Environnement Wallonie, točka 40).

84 Iz tega izhaja, da je ob uporabi nacionalnega prava, pri čemer gre lahko za določbe, ki so starejše ali novejše od direktive, ali za določbe, ki izhajajo iz mednarodnih konvencij, ki jih je podpisala država članica, nacionalno sodišče, ki je dolžno podati razlago teh določb, zavezano storiti vse, kar je glede na samo besedilo in namen direktive mogoče, da je rezultat v skladu s ciljem direktive in s tem s členom 249, tretji odstavek, ES (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Marleasing, točka 8).

85 Poleg tega konvenciji o civilni odgovornosti in FIPOL v nasprotju s tem, na kar sta družbi Total opozorili na obravnavi, za Skupnost nista zavezujoči. Skupnost namreč ni pristopila k navedenima mednarodnima instrumentoma, prav tako pa ni mogoče šteti niti, da zastopa države članice – ne le zato, ker vse članice niso pogodbene

stranke teh konvencij (glej po analogiji sodbi z dne 14. julija 1994 v zadevi Peralta, C-379/92, Recueil, str. I-3453, točka 16, in z dne 3. junija 2008 v zadevi Intertanko in drugi, C-308/06, ZOdl., str. I-4057, točka 47) –, niti, da jo navedeni konvenciji posredno zavezujeta na podlagi člena 235 Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, ki je bila podpisana v Montego Bayu 10. decembra 1982 in je začela veljati 16. novembra 1994 ter je bila odobrena s Sklepom Sveta 98/392/ES z dne 23. marca 1998 (UL L 179, str.1), določbe, katere odstavek 3 se omejuje, kot je to na obravnavi poudarila francoska vlada, na vzpostavitev splošne obveznosti sodelovanja med strankami navedene konvencije.

86 V zvezi z Odločbo 2004/246 o pooblastilu državam članicam, da v interesu Evropske skupnosti podpišejo, ratificirajo ali pristopijo k Protokolu za leto 2003 h konvenciji FIPOL, pa poleg tega zadošča ugotoviti, da navedene odločbe in protokola ni mogoče uporabiti glede dejanskega stanja v postopku v glavni stvari.

87 Direktiva 2004/35 sicer v členu 4(2) izrecno določa, da se ne uporablja za škodne dogodke ali dejavnosti, pri katerih sta odgovornost in odškodnina urejeni s katerim od mednarodnih mehanizmov iz priloge IV, v kateri sta navedeni konvencija o civilni odgovornosti in FIPOL. Zakonodajalec Skupnosti je namreč menil, da je – kot je to navedeno v uvodni izjavi 10 te direktive – treba izrecno upoštevati ustrezne mednarodne konvencije, ki obsežneje in strožje urejajo katero od dejavnosti, ki spadajo na področje uporabe te direktive.

88 Vendar pa je treba ugotoviti, da Direktiva 75/442 ne vsebuje podobne določbe, in sicer niti v kodificirani različici, kot izhaja iz Direktive 2006/12.

89 Upoštevajoč zgoraj navedeno je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da za namen uporabe člena 15 Direktive 75/442 za nenamerna razlitja ogljikovodikov v morje, zaradi katerih pride do onesnaženja obal države članice, velja da:

– lahko nacionalno sodišče prodajalca teh ogljikovodikov in zakupnika ladje, ki jih prevaža, obravnava kot povzročitelja navedenih odpadkov v smislu člena 1(b) Direktive 75/442 in s tem za namen uporabe člena 15, točka (b), prvi del, te direktive kot „prejšnjega imetnika“, če to sodišče dejavniki, o katerih mora presoditi samo, privedejo do sklepa, da je ta prodajalec-zakupnik prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, ki ga je povzročila nesreča, zlasti če ni sprejel ukrepov za preprečitev takega dogodka, na primer ukrepov v zvezi z izbiro ladje;

– če se izkaže, da sklad FIPOL ne prevzame stroškov za odstranjevanje odpadkov, nastalih zaradi nenamernega razlitja ogljikovodikov v morje, oziroma jih ne more prevzeti zaradi izčrpanja razpoložljivih sredstev za to nesrečo, in če na podlagi nacionalnega prava, vključno s pravom, ki izhaja iz mednarodnih konvencij, teh stroškov zaradi določenih omejitev in/ali oprostitev odgovornosti ni mogoče naložiti lastniku ladje in/ali zakupniku ladje, čeprav ju je treba obravnavati kot „imetnika“ v smislu člena 1(c) Direktive 75/442, mora to nacionalno pravo za zagotovitev skladnega prenosa člena 15 te direktive omogočati, da se navedeni stroški naložijo proizvajalcu izdelka, iz katerega so nastali razliti odpadki. Vendar pa se lahko v skladu z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ takemu proizvajalcu ti stroški naložijo le, če je s svojim ravnanjem prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, povzročenega zaradi nesreče ladje.

Stroški

90 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Taka snov, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, in sicer težko kurilno olje, ki se prodaja kot gorivo, ni odpadek v smislu Direktive Sveta 75/442/EGS z dne 15. julija 1975 o odpadkih, kot je bila spremenjena z Odločbo Komisije 96/350/ES z dne 24. maja 1996, če se jo izkorišča ali trži pod ugodnimi gospodarskimi pogoji in če se jo lahko dejansko uporabi kot gorivo brez predhodnega procesa preoblikovanja.**

2. **Ogljikovodiki, ki se zaradi nesreče nenamerno razlijejo v morje, pomešajo z vodo in usedlinami ter se pomikajo vzdolž obale države članice, dokler je ne dosežejo, so odpadki v smislu člena 1(a) Direktive 75/442, kot je bila spremenjena z Odločbo 96/350, če jih ni mogoče izkoriščati ali tržiti brez predhodnega preoblikovanja.**

3. **Za namen uporabe člena 15 Direktive 75/442, kot je bila spremenjena z Odločbo 96/350, za nenamerna razlitja ogljikovodikov v morje, zaradi katerih pride do onesnaženja obal države članice, velja da:**

   – **lahko nacionalno sodišče prodajalca teh ogljikovodikov in zakupnika ladje, ki jih prevaža, obravnava kot povzročitelja navedenih odpadkov v smislu člena 1(b) Direktive 75/442, kot je bila spremenjena z Odločbo 96/350, in s tem za namen uporabe člena 15, točka (b), prvi del, te direktive kot „prejšnjega imetnika“, če to sodišče dejavniki, o katerih mora presoditi samo, privedejo do sklepa, da je ta prodajalec-zakupnik prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, ki ga je povzročila nesreča, zlasti če ni sprejel ukrepov za preprečitev takega dogodka, na primer ukrepov v zvezi z izbiro ladje;**

– če se izkaže, da Mednarodni sklad za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto, ne prevzame stroškov za odstranjevanje odpadkov, nastalih zaradi nenamernega razlitja ogljikovodikov v morje, oziroma jih ne more prevzeti zaradi izčrpanja razpoložljivih sredstev za to nesrečo, in če na podlagi nacionalnega prava, vključno s pravom, ki izhaja iz mednarodnih konvencij, teh stroškov zaradi določenih omejitev in/ali oprostitev odgovornosti ni mogoče naložiti lastniku ladje in/ali zakupniku ladje, čeprav ju je treba obravnavati kot „imetnika“ v smislu člena 1(c) Direktive 75/442, kot je bila spremenjena z Odločbo 96/350, mora to nacionalno pravo za zagotovitev skladnega prenosa člena 15 te direktive omogočati, da se navedeni stroški naložijo proizvajalcu izdelka, iz katerega so nastali razliti odpadki. Vendar pa se lahko v skladu z načelom „plača povzročitelj obremenitve“ takemu proizvajalcu ti stroški naložijo le, če je s svojim ravnanjem prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, povzročenega zaradi nesreče ladje.

Podpisi